

Історія створення відділу соціокультурних комунікацій

Історія створення відділу соціокультурних комунікацій в Національній історичній бібліотеці України сягає 1969 року – часу переїзду і освоєння нового приміщення (корпус № 24) на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

70–80-ті роки ХХ століття в історії Бібліотеки характеризуються активізацією діяльності в культурно-просвітницькій та виставкової роботи.

14 березня 1971 року директором Державної історичної бібліотеки УРСР Лерієм Леонідовичем Макаренком підписано «План переходу ДІБ УРСР на нову структуру», який було затверджено Міністерством культури УРСР 17 грудня 1970 року. Відділ соціокультурних комунікацій, на той час - сектор масової роботи, входив до складу відділу читальних залів.

Саме в цей час розгорнулася культурно-масова та виставкова робота, а саме: почали свої засідання «літературні п'ятниці», організовувалися книжкові виставки, проводилися читацькі конференції, суспільно-політичні читання, тематичні вечори. Популяризації діяльності Державної історичної бібліотеки УРСР (ДІБ УРСР) серед широкого загалу сприяли інформаційні повідомлення в місцевій та республіканській пресі та на радіо. Зокрема, впродовж 1971 року було зроблено 22 повідомлення на радіо і пресі.

1979 року назву сектора змінено на сектор масової пропаганди літератури у складі відділу читальних залів. Чільне місце в роботі Бібліотеки займали масові заходи, які проводились спільно з Інститутом історії України АН УРСР та Державним музеєм книги і друкарства УРСР (нині – Музей книги і друкарства України). З метою популяризації Бібліотеки та її книжкового фонду використовувалось телебачення. Зокрема, ряд телепередач були організовані з нагоди 1500-річчя Києва та 40-річчя нашої Бібліотеки.

Багато років Сектор очолював головний бібліотекар Юрій Георгійович Рехвіашвілі, який зробив великий внесок у розвиток соціокультурної діяльності Бібліотеки. Юрій Георгійович професійно та самовіддано займався виставковою діяльністю, як однією з форм розкриття унікального фонду Бібліотеки для широкого загалу читачів. Результати його праці

висвітлювались в багатьох періодичних друкованих виданнях, а саме: «Вечірній Київ», «Радянська освіта», «Сільські вісті» та ін..

З часом Юрія Рехвіашвілі на цій посаді змінили Тетяна Олексіївна Кацан, а за нею Наталія Петрівна Ігнатенко, які продовжили розпочату роботу Юрія Георгійовича. Вони також публікували свої статті про соціокультурну діяльність Бібліотеки в громадсько-політичних, наукових та професійних періодичних виданнях: «Вечірній Київ», «Бібліотечна планета» та ін. Упродовж 1980-2000 років в цих виданнях друкувалися статті Наталії Ігнатенко про організацію книжкових виставок, про участь фахівців ДІБ УРСР у конференціях, а також підготовлено публікації до ювілеїв працівників книгозбірні.

У 1987 році зусиллями працівників нашої бібліотеки С. Л. Газарянц, Н. П. Ігнатенко, З. А. Печенізької, Г. Я. Загородньої, товариства «Знання» та товариства книголюбів міста Києва було створено Клуб історичної книги, що працює і донині. Ця форма роботи найактивніша, неординарна, прогресивна і має переваги в порівнянні з іншими. Членами Клубу була проведена велика робота у справі відродження історичної пам'яті українського народу, його віри, культури. Найвизначніші засідання з часу утворення Клубу проходили за темами: «Т. Г. Шевченко і Кирило – Мефодієвське братство», «Запорізька Січ та її роль в історії українського народу», «Київ: тепер і в минулому», «Франциск Скорина та його епоха», «М. С. Грушевський – світоч української державності», «Києво-Михайлівський Золотоверхий Собор (до 885-річчя заснування)», «Володар Київської Русі (до 1030-річчя від дня народження Ярослава Мудрого)», «Син України» (до 175-річчя від дня народження В. Б. Антоновича), «415 років від дня народження Г. Левассера де Боплана (близько 1600–1673 рр.)», «Анна Ярославна – королева Франції», «75 років Української Повстанської Армії», «100-річчя від дня утворення Української Центральної Ради», «Дослідження Трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки: до 125-річчя відкриття Трипільської культури» та багато інших, що сприяли розширенню світогляду та плеканню естетичних поглядів членів клубу, формуванню та вихованню дбайливого ставлення до особистості, до інтелектуального потенціалу українців та до рідної землі. Завдяки роботі Клубу користувачі дізнавалися про надбання наших вчених, істориків, краєзнавців, колекціонерів, письменників, літераторів, митців та народних умільців. Гостями та членами Клубу упродовж багатьох років були відомі письменники, історики та краєзнавці: Павло Загребельний, Раїса Іванченко, Віталій Семенцов, Михайло Брайчевський, Юрій Асєєв, Юрій Кондуфор, Олена Апанович, Михайло

Селівачов, Михайло Сагайдак, Дмитро Казмерчук, Михайло Кальницький, Ольга Сіткарьова, Сергій Грабар, Ілля Левітас, Василь Туркевич, Анатолій Денисенко, Ірина Войцехівська, Василь Марочко та беззмінний президент Клубу, кандидат історичних наук – Олена Воронцова. Засідання Клубу були насичені цікавою науковою інформацією, а для багатьох доповідачів – ареною для висвітлення своїх ідей.

Початок 90-х років ХХ ст. приніс значні зміни не тільки у суспільно-політичне життя України, а й у роботу Сектору. Підвищення інтересу до історичної книги призвело до зростання книговидавничої продукції. Перевидавались твори вітчизняних істориків, філософів, економістів, які довгий час перебували під ідеологічною заборонаю. Але, на превеликий жаль, це був час нестабільності та недостатності фінансування, що вкрай негативно позначилося на кількісному та якісному показниках поповнення фонду. Та, незважаючи на це, Бібліотека проводила інтенсивний пошук засобів виживання в нових умовах, залучення позабюджетних коштів та впровадження нових форматів соціокультурної діяльності. Зокрема, одним із прикладів цього є заснування у 1996 році літературно-мистецької вітальні та вітальні «Зустріч».

В рамках цих віталень проводились літературно-мистецькі свята, такі як: «Мемуари та епістолярна спадщина В. К. Піскорського», «Вся Україна славить і вітає свого Співця – Олесья Гончара», «Співець веселої журби (Шолом-Алейхем)», «Епоха та герой (Орест Кіпренський)», «Правдиві та милі, як Україна, картини...(Микола Пимоненко)», «Батько української музики (Микола Лисенко), «Світоч української культури (Т. Г. Шевченко)», «Фронтowa лірика Дмитра Луценка», «День пам'яті жертв політичних репресій», «І досі плаче Биківнянський ліс...» (до вшанування пам'яті жертв Великого терору - масових політичних репресій 1937-1938 років), «Життя і творчість Михайла Бойчука», а також тематичні вечори, презентації книг та журналів, зустрічі з працівниками видавництва та книгарень.

На початку 1999 року сьогоднішній відділ отримав статус окремого структурного підрозділу Бібліотеки – сектору масової роботи та продовжив свою діяльність з популяризації історичного минулого нашого народу, його сьогодення, використовуючи міжнародні зв'язки, обмінюючись досвідом, проводячи дні літератур зарубіжних країн, презентації, книжкові виставки. У роботу Сектору активно залучалися засоби маркетингової діяльності, яка передбачає володіння якомога повнішою інформацією про користувачів та пропонує саме ті послуги, які їм необхідні. Серед них найбільш значимі

були: засідання Клубу історичної книги, вітальня «Зустріч» та літературно-мистецькі свята «Вічний як народ» (до 185-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка). Показово, що до проведення масштабних заходів залучалися наукові установи, культурно-освітні та мистецькі заклади, посольства дружніх зарубіжних країн в Україні. Ці яскраві, видовищні акції набули широкого розголосу серед громадськості та сприяли формуванню позитивного іміджу ДІБУ.

Очолювала сектор Світлана Львівна Газарянц, досвідчений фахівець бібліотечної справи, яка користувалася великим авторитетом як серед колег, так і серед користувачів Бібліотеки. Талановитий організатор, Світлана Львівна цікаво і професійно проводила соціокультурні заходи, використовуючи традиційні та нові форми роботи. Вона також була автором-укладачем друкованих каталогів книжкових виставок та електронних презентацій. За вагомий особистий внесок в розвиток бібліотечної справи, багаторічну сумлінну працю, високу професійну майстерність вона неодноразово отримувала подяки та нагороди.

У 2007 році С. Л. Газарянц була нагороджена Почесною грамотою Міністерства культури і туризму України та Грамотою ЦК Профспілки працівників культури; у 2008 році нагороджена Відзнакою МО України «Знак пошани»; у 2009 році – Подякою УТОПК; у 2010 році – Почесною грамотою Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв; у 2011 році – ювілейною медаллю «20 років незалежності України»

Ще одна сторінка в діяльності Сектору – співробітництво з посольствами різних країн, культурними центрами та культурними товариствами. Першою спробою в цьому напрямі роботи Бібліотеки було налагодження контактів з Посольством Румунії. У 1996 році проведені літературно-мистецькі свята: «Румунія: країна і люди», «1997 – 1998 рік – Свято мартішорів (березень)».

У 1996 році відбулася визначна подія в культурному житті нашої країни – Посол Німеччини в Україні п. Гайкен передав Бібліотеці 165 книг, що повернулися до фонду ДІБ України з Німеччини. А в 1998 році спільно з Гете Інститутом у Києві була відкрита книжкова виставка «Час мовчання минув. Історія реформації в Європі».

У 2012 році підписано Угоду про співробітництво між Бібліотекою та Центром німецької культури в Україні «Відерштраль», проведені спільні соціокультурні заходи, зокрема, до Року німецької мови в Україні (2017 р.).

Спільно з Посольством Республіки Польща в Україні проведено заходи: «Юліуш Словацький і Україна», «Архітектура Галичини 1871-1914», в рамках Днів польської літератури презентовано книжкову виставку: «Культура» за незалежну Україну», відбувалися зустрічі з письменниками та художниками Польщі.

З багатьма посольствами і центрами культури різних країн проводились разові заходи, які також запам'яталися. Так, у рік Грузії в Україні (2005 рік) разом з Посольством Грузії в Україні проведено літературний вечір до 300-річчя Давида Гурамішвілі «Співець братнього єднання» та відкриття книжкової виставки, під час якої було презентовано друкований каталог «Грузія у моєму серці».

З Французьким Культурним Центром в Україні був проведений цикл заходів до 200-річчя від дня народження Олександра Дюма «Я завжди прагну неможливого». На початку 2009 року спільно з Посольством Франції в Україні відбулися презентації книжкових виставок: «Розповіді про Францію» та «Шарль Монтеск'є».

Період першого десятиріччя XXI століття був позначений інтенсивним та агресивним наступом інформаційних технологій, а також активним поширенням електронної інформації та цифрового контенту в усіх сферах суспільного життя. Ці процеси не залишилися осторонь і сектору масової роботи. У 2010 році продовжувалася автоматизація книгозбірні, внаслідок якої впроваджено чергову ділянку локальної мережі НІБУ, встановлено інженерне обладнання для підключення Сектору до локальної мережі Бібліотеки. З 2011 року Бібліотека долучається до соціальних мереж Facebook, Twitter, YouTube, що призначені для побудови та відображення взаємовідносин з користувачами. Поряд із традиційними напрямками роботи Сектору в практику роботи увійшли новітні інформаційні технології: електронні презентації, віртуальні книжкові виставки, інформаційні повідомлення про діяльність Бібліотеки у соціальних мережах.

У 2010 році сектор масової роботи отримав статус відділу соціокультурних комунікацій (ВСКК) у складі структурних підрозділів Національної історично бібліотеки України.

Діяльність Відділу спрямована на організацію соціокультурних заходів. Продовжують активно працювати Клуб історичної книги та Клуб киевознавців. Партнерами у соціокультурній діяльності Бібліотеки стали

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, державне підприємство «Україна мистецька», Український філософський фонд та ін.

У грудні 2012 року креативні молоді співробітники нашої Бібліотеки ініціювали створення Клубу артистів-аматорів «Планета КаНІБУ». Головний режисер аматорського театру – С. Л. Газарянц (зав.відділу СКК), його учасники: К. Г. Таранюк-Русанівський, І. В. Масина, С. Й. Ігнатенко, Н. О. Вербівська, Є. Ю. Дмитренко, О. М. Ланова, В. А. Дружинський, В. А. Ленда, С. А. Лещенко, Г. М. Белова, М. І. Тиндик, В. В. Микитенко, В. О. Скапенко, О. Є. Дзюба.

За роки існування аматорського театру його репертуар був різноманітний і цікавий для глядачів, зокрема: «За двома зайцями», «Вечори на хуторі біля Історички», Святковий концерт до Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, «Бременські музики», «Новорічна феєрія».

Упродовж 2015-2018 рр. у відділі соціокультурних комунікацій відбулися кадрові зміни. На посаду завідувачки Відділу призначено Ганну Миколаївну Белову, яка ініціювала впровадження у роботу відділу ефективного використання інформаційних технологій. За період її керування (2015 – 2016 рр.) вона професійно реалізовувала соціокультурні функції бібліотеки: інформаційні, виставкові, просвітницькі, науково-дослідні, спрямовані на формування цілісних орієнтацій користувачів, розвиток читацької культури, створення привабливого іміджу Бібліотеки, ознайомлення відвідувачів з діяльністю книгозбірні.

На сьогодні штат Відділу налічує 4 працівника: Світлана Анатоліївна Лещенко (заввідділу), Лариса Георгіївна Ширшова (бібліотекар I категорії), Мар'яна Валеріївна Чепиль (бібліотекар I категорії), Анатолій Павлович Март (художник-оформлювач).

Окремо хочеться виділити працівника Відділу – Ларису Георгіївну Ширшову, яка працює у відділі з 1991 року, а в Історичній бібліотеці – з 1977 року. Працелюбна, активна і життєрадісна, вона подає приклад нашій молоді у відданості рідній Історичній бібліотеці. За сумлінну працю неодноразово відзначалася дирекцією Бібліотеки. У 2006 році Лариса Георгіївна нагороджена Почесною грамотою Міністерства культури і туризму. У 2009 р. нагороджена Відзнакою Київського міського голови «За багаторічну сумлінну працю в зв'язку з 70-річчям з часу заснування Бібліотеки» та Почесною грамотою Міністерства культури України.

Соціокультурна робота бібліотеки – це один з найскладніших процесів, що включає багато організаційних, рекламних, наукових, методичних та інших заходів. Наразі соціокультурна діяльність Національної історичної бібліотеки України спрямована на створення привабливого іміджу установи і на залучення нових поціновувачів книги.

Зав. відділу СКК

С.А. Лещенко